

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, féliven.
Előfizetési ár: egész évre 80 kor., félévre 40 kor.
Egyes szám ára két korona.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Október 31.

A reformáció áldásos mozgalmára emlékezve, hálával telik meg szívünk azokért a jókért, amelyek az emberi találmányoktól megtisztított tanban nyertünk. Schasem feledhetjük, hogy a reformációnak köszönhetjük azt a tiszta, egyszerű és közvetlenségében is elragadó istentiszteleti módot, amellyel a külső ceremóniákat elhagyva, gyermeki szívvel járulunk mennyei Atyánk elé. A hierarchikus uralom túlhajtását, a papizmus abszolútizmusát olvasva a kegyes középkor sötét lapjain, nem tudhatunk eléggé örvendeni a reformáció emléknapján az evangéliom alapján álló igazi lelki szabadságnak. Valóban, a reformációnak legnagyobb áldása a lelki szabadság. Ezért indult meg és ez lett a legmagasztosabb vívmánya. Mert amikor Luther Márton ezelőtt 404 esztendővel kifüggesztette 95 tételét a wittenbergi vártemplom ajtajára, egyáltalán nem gondolt arra, hogy a római egyháztól elszakadjon és a pápának az engedelmességét felmondja; csak azt akarta, hogy, amidőn a hívő lélek Isten elé kíván borúlni, Előtte bűneit meg akarja vallani. Tőle a bűnbocsánat bizonyos reménységét meg akarja nyerni, akkor ne állja útját pénzsóvár búcsúárús, sem emberi találmányok tömkelege, még az angyalok serege se, hanem legyen szabad neki lélekben és igazságban imádni az Istent.

És mindeme nagy áldások mellett is, ami a mai időkben a reformáció napján legjobban megragadja a lelket, nem annyira a tiszta tan, vagy az egyszerű szertartás és apostoli kormányzás, hanem az a nemes bátorság, amely a reformátorokat kivétel nélkül áthatotta. Luthernek a szeme sem rezdült meg, amikor kora leghatalmasabb urának, a pápának atokbulláját tűzbe dobta, vagy amikor barátai óvó figyelmeztetése ellenére nyugodtan elment a wormszi bírodalmi gyűlésre. Zwingli hősi elszántsággal ment az evangéliomért rajongó híveivel a kappeli esatamezőre, élete árán is bizonyosságot tevén arról, hogy aki lélekben Istennel van e földön, az nem fél sem lándzsától, sem dárdától, sem a haláltól. Beszéljek-e még a Kálvin bátorságáról, aki nem fejedelmek erejére, nem fegyveres sereg segítségére támaszkodva, hanem egyes-egyedül Istenben bízva és az íge két élő kardját fogatva, megfékezte a vakmerő libertinusokat? Micsoda lelki erő és bátorság kellett ahhoz, hogy hol zsarnok királyokkal, hol felbújtott tömeggel szemben megálljanak elődeink az evangéliomi igazság mellett! És vajjon képesek vagyunk-e

megmérni a hősiességnek azt a magasságát, amelyen gályarab lelkipásztoraink és tanítóink korbácsütések, gyaláztatások, kínok és megaláztatások közepett türesükben és szenvedésükben diadal-maskodtak?! Mert az ő bizonyágtételük igazi keresztvén, valódi evangéliomi hősiesség ténye volt. Alkuvást nem ismerni, megtorlás nélkül mindent elhordozni nagyobb hősiesség, nagyobb lelki erő, a bátorságnak magasabb foka, mint vakmerően veszedelembe rohanni, vagy nagy hang után megrokkanni.

Képesek vagyunk-e mi az ősök eme hősiességét fölérni? Nem vagyunk képesek még elgondolni sem. Nem pedig azért, mert nincs meg hozzá bennünk az alap. A reformátorok lelkén, követőik szívére átsuhant a szent vágy: vissza Istenhez, akit elhagytunk. Boldog, ihletett lelkek tűzbe jöttek, amikor eltöltötte őket az az érzés, hogy ők Isten fiai. Az Istennel való közvetlen egybekapcsolódás adta nekik az erőt. Az örök hatalom forrásából merítették ők.

Mi pedig, szent hit letéteményesei, nem merítünk az örök forrásból. Alkút kezdünk a bűnnel és legyőz, némaságra lakatol a gonosz: hogy merénk hát vissza menni Istenhez? Őseink istenfiúságra törekedtek s annak magaslatán rendületlenül megállottak. Nekünk hozzájuk hasonlóknak kell lenni és a mai zürzavaros világ minden ferdességével szemben bátran, megfélemlés nélkül kell védeni azt, harcolni azért, ami az evangéliomi igazság.

Amikor ezen az emléknapon a múltba visszatekintünk, nem a mások, vagy épen a letűnt korok hibáinak emlegetése, sem nem sérelmek felsorolása a célunk, hanem az, hogy az ősök bátorságán mimagunk is felbátorodjunk, az ősök hitének emlegetéséből a jövőre buzdítást nyerjünk. És ha a Lélek ihlete lelkesevést gerjeszt bennünk, s ha református öntudatunkban erősödünk, akkor hivatásunkhoz illően tudni fogjuk kötelességünket és bizvást tekinthetünk református egyházunk jövője elé.

E. K.

Egyház

Lelkipásztorok szociális munkája.

Ninesen ma már lelkesz Csonkamagyarországon, aki át ne érezte volna, hogy lelkipásztori kötelességei messze túlterjednek a szószéki szolgálat határain. A gyülekezetek is egyre job-

ban látják, hogy nem csupán azért van szükségük papra, hogy az kereszteljen, eskessen, temessen és adót szedessen, hanem kezdenek igényt tartani azoknak a képességeknek a munkába állítására is, amelyekkel lelkészüik szellemi, sőt gazdasági érdekeiket is támogathatja. A mai anyagiaskodó világ természetesen a gazdasági igényeket termelte ki túlsúlyra a lelki igényekkel szemben s ennek a helyzetnek megfelelően itt is, ott is egyre több lelkész dicséretes munkájáról hallunk, akik szövetkezetekbe tömörítették híveiket s hatalmas lendületet adtak községeik gazdasági fejlődésének. Nemzeti szempontból szinte felbecsülhetetlen értékű a lelkészek gazdaságpolitikai tevékenysége. Szószólói lehetnek a modern gazdasági élet tipikus keresztvény eszméjének: a *szövetkezeti* gazdálkodásnak, apostolai lehetnek a *többtermelés* nemzetmentő elvének, szóval biztosítékai az egészséges gazdasági fejlődésnek. A balatonendrői gyülekezet fáradhatatlan lelkipásztora például hatalmas nemzeti tőkévé tette híveinek bámulatos művészi készségét a csipkeverésben. S ha csak ez az egyetlen egy példa nem figyelmeztet hiába, gondoljuk csak el, mit jelentene az, ha minden falu lelkésze munkába állítaná azt az óriási energiát, amely a téli napok és téli esték lassan múló hosszú óráiban nem talál kielégítő munkaalkalmat! Mit jelentene az, ha népünk teremtő ereje, józan leleményessége érvényesülési terét megtalálna a szalma- és vesszőkosár fonásban, játékszerek és mindenféle háziipari cikkek készítésében!

A gazdasági igények mellett azonban különös gondot kell fordítani a papnak a *lelkiekre*, hiszen ezért: *lelkipásztor!* A lelki igényeket egyenesen *ki kell termelni* híveinkben s aztán ezeket az evangéliom szellemében *ki is kell elégiteni*. Meg kell becsültetnünk nemzeti kulturánk elemi értékeit és bővitenünk kell ismeretkörét. Ha a lelkeket elvezetjük a szellemi világ egyszerű szépségeihez, akkor meggyengülnek a testet romboló szenvedélyek, amelyek a legsötétebb bűnök csapdáiba hajtják a lelkeket. Ahol legféltelenebbek a szenvedélyek, ott a legnagyobb a bűn veszedelme. *A munka és a szellemi élet magasabbrendű értékeinek a megbecsülésére elvezetni a híveket: ez a lelkész szociális munkájának a célja és jelentősége.*

Ezt a célt azonban nem is érheti el másképpen, csakis úgy, ha a lelkekben munkálja meg ennek a fejlődésnek az alapját és az *evangéliom* által biztosítja a legtisztább eszmények felé való tökéletesedést. *A lelkésznek a munkájában a szociális és a belmissziói tevékenység tehát elválaszthatatlan. A lelkész nem végezhet szociális munkát belmisszió nélkül*, mert így minden eredmény csak látszólagos, felszínes és ideiglenes. A társadalmat a legtisztább eszmények szolgálatába állítani *szociális feladat*, de az evangéliom segítségével meggláttatni az eszményi fejlődés irányát és az egyéneket elvezetni ahhoz a forráshoz, ahol állandó erőket vehet ez eszmények szolgálatára, ez a *belmissziói munka* feladata. A társadalom az egyénekben fejlődik. Az egyéni fejlődés elé beláthatatlan perspektívát mutat az evangéliom: „*Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes*” (Mt. 5. 48.), tehát a társadalom fejlődésének is beláthatatlan lehetőségei vannak, de az *egyének* keresztül.

Nos, hol fejlődhetnék jobban az egyén és a társadalom, ha nem az isteni kegyelem napsugarában? Akarunk egészséges társadalmi életet? Evangélizáljuk a társadalmat! Ez azt jelenti, hogy *egyéneiben* állítsuk oda a Krisztus elé, akinek a világossága megmutatja a társadalmi bajok forrását a mi — „kicsiny” bűneinkben...

Árokháty Béla.

Külföld

A Presbyterian Alliance, a Reformátusok Világszövetsége szept. 17—25. napjain Pittsburghban gyűlést tartott, amelyen hazánkból Takaró Géza budapesti lelkipásztor, Balogh Elemér pozsonyi lelkipásztor (cseho-szlovák püspök) és Dr. Boér Elek erdélyi főgondnok vett részt. A gyűlésnek minket érdeklő részletéről következőleg értesít az Amerikai Magyar Reformátusok Lapja:

„Szeptember 20-án volt a *magyar* nap. E napon tárgyalták az európai, köztük a magyarországi egyetemes református egyház helyzetét és sorsát is. . . . Az ősz Dr. Park elnök Takaró Gézát mutatta be először néhány meleg szó kíséretében a hallgatóságnak. . . Takaró a legkisebb zavar, vagy elfogódottság nélkül kezdett bele beszédjébe, melyhez kivételesen 17 pernyi időt kapott, ellentétben az összes többi külföldi képviselők esetével, akiknek csupán 10 pernyi idő volt engedélyezve. . . Beszédje mély és nagy benyomást tett a hallgatóságra, és pedig kizárólag *tartalmi igazságánál fogva*. Meglátszott az nemcsak a tapsok zajából (neki tapsoltak a legerőteljesebben és legtovábbtartólag!) — hanem abból a rokonszenyből is, mely rögtön felébredt a magyar református egyház ügye iránt. Takaró elokvens szónok, kinek beszéde revelációként hatott az illusztris testület tagjaira. . . Takaró után mindjárt Dr. Boér Elek főgondnok hivatott fel szólásra. Ő természetesen más szempontokból és más oldalról mutatta be a hazai egyházi helyzetet, — de előadása nem kevésbé járult hozzá a rokonszenv és segítő szeretet érzésének felébresztéséhez és megerősítéséhez, mint a Takaró beszéde.

Közvetlen eredménye az elhangzott beszédeknek az lett, hogy Dr. Curtis edinburghi theol. tanár indítványára elhatározták, hogy egy két tagú bizottságot küldenek ki innét Magyarországra, az ottani egyházi helyzet tanulmányozására, aztán egy 4 tagú bizottságot küldtek ki, akik megbízottak egy nagyobb összegű segélyalap összehozásával, amelyből az európai és ezek között a magyarországi református egyházat is segéllyel lássák el. Dr. Curtis jelentést tett még arról is, hogy a magyarországi és különösen az erdélyi vallásügyi sérelmeket a *Nemzetek Ligája* elé terjesztették és nem nyugosznak addig, míg *Románia a református vallás jogainak tiszteletére nem lesz kényszerítve*. „A református egyház üldözése Erdélyben — mondá Curtis — a keleti tudatlanság és lelki sötétség munkájának eredménye, amit szó nélkül

el nem nézhetünk". . . Dr. Boér után még Balogh Elemér szlovenszkói református püspök adta elő meggyőző erővel a szlovenszkói református magyarság sérelmeit.

Szeptember 24-én megválasztották az új tisztkart is, még pedig a Szövetség központi elnökéül Dr. John M. Naugher presb. theol. igazgató személyében, — központi titkáru J. R. Fleming edinburghi lelkészt, — Dr. James Good theol. tanárt pedig az amerikai szakasz elnökéül. A jövő gyűlés négy év múlva, 1925-ben Angliában, Wales tartomány Cardiff nevű fővárosában lesz megtartva".

Különfelék

Október 31-én délelőtt a Nagytemplomban dr. Baltazár Dezső püspökünk mondott hatalmas predikációt, utána a gályarabok emlékoszlopánál volt sikerült ünnepély, mely alkalomkor kegyeletesen vonultak fel Debreczen iskoláinak református növendékei. Félitizenkettőkor a tanítóképzőintézetnek volt ünnepsége, minden tekintetben szép számokkal. Délután 4 órakor a Hittanszaki Önképző-Társulat tartott a díszteremben, népes hallgatóság előtt, lelkesítő és hiterősítő ünnepélyt.

Gróf Tisza István halála évfordulóján délelőtt az egyetem tartott, közgyűlés keretében, megemlékezést a kollégiumi díszteremben, este 6 órakor pedig a város rendezett ünnepélyt az Arany Bika dísztermében.

A kollégiumi kántus október hatodikán mind az egyházi, mind a Tisza-ünnepélyen részt vett és fényes erkölcsi sikereket aratott.

Lelkészmeghívás. A karczagi református gyülekezet a b. e. Madarász Imre után megválasztott Tóth Sándor clevelandi lelkész lemondásával megüresedett állomásra Szombathy István menekült mosznicai lelkészt hívta meg egyhangúlag lelkipásztornul. A szerencsés választáson sokasodjék meg az Úr kegyelme.

A sárospataki kollégium új papi gondnokát, Janka Károly cigándi lelkipásztort f. hó 1-én iktatták he ünnepélyesen.

Negyven éves lelkipásztorkodását ülte meg belsőséges csendességben id. Kürthy Károly dabolczi lelkész ez ősz elején. Kicsiny körben áldásos munkát végzett s végezzen még ezután is ad multos annos.

Lelkészeiktatás. A porcsalmi gyülekezet új pásztorát, Király Ferencet, október 23-án iktatta be Bakó Péter szamosújlaki lelkész.

Baranyában október 15—23. napjain mély hatást ért el dr. Ravasz László püspök nyolc gyülekezetben teljesített kanonika vizitációjával.

A Csendes Percek novemberi füzeté építő tartalommal megjelent.

A Magyar Naptár megjelent. Hiterősítő tartalmú.

A „Hajnal“, egyetlen magyar külmissziói évnegyedes folyóirat 3. száma változatos tartalommal jelent meg. Szerkeszti Podmaniczky Pál báró. Kiadóhivatali vezető dr. Csia Sándor orvos, Budapest, IX. Angyal-u. 7/A szám.

A hermánszegi gyülekezet október 31-ét sikerült iskolai ünnepélyel ülte meg, amelyen szavalmati- és énekszámokon kívül részt vett a lelkipásztor és a tanító is.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
4890—1921. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Az érdekeltekkel leendő közlés kérésével tudatom az 1922. évben tartandó lelkészképesítő vizsgálatok házidolgozatainak tétéleit az alábbiakban:

I. Első lelkészképesítő vizsgálatra:

1. A hegyi beszéd exegésise.
2. A szentháromság tanainak dogmatikai jelentősége.
3. Az állam és az egyház viszonya keresztyén-erkölestani szempontból.

E tétélek közül a vizsgázó egyet kidolgozván, dolgozatát legkésőbb 1922 június hó 1-re a lelkészképzőintézeti igazgatóhoz beküldeni tartozik. A dolgozat tisztán, összefüzeve, forrás megnevezésével küldendő be.

II. Második lelkészképesítő vizsgálatra:

1. Értekezés: A magyarországi református egyház egyetemes konventjének kifejlődése, jelenlegi szervezete és hatásköre.

2. Egyházi beszéd: Máté V. 5.

3. Gyakorlati bibliamagyarázat: CXXXVII. (137) zsoltár.

4. Kátémagyarázat: XII. (12) Úrnap 32-ik kérdése.

Az 1. alatti dolgozat külön s a 2, 3, 4. alattiak ismét külön, tehát a 4 dolgozat 2 füzetben tisztán leírva, összefüzeve s az 1. alattinál a források felsorolásával 1922 június 1-ig küldendő be az egyházkerületi főjegyzőhöz.

Debreczen, 1921 november 1.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

4794—1921. szám.

A nagytisztelet esperes uraknak, a tanintézetek igazgatóságainak.

A vallás- és közoktatásügyi miniszternek f. évi szeptember hó 16-án 157,130. sz. alatt a háborúban megvakult katonák kefe-, seprő- és kosárkészítményeinek ajánlása tárgyában kiadott rendeletét alább közlöm.

Debreczen, 1921 október 22.

Tisztelettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.
157,130—1921. VI. szám.

Valamennyi állami, áll. s. községi, izr., társulati és magán polgáriiskola igazgatóságának.

A háború áldozatai közül részvételre és istápolásra legjobban rászoruló megvakult katonák nagy része a m. kir. Népjóléti és Munkaügyi Miniszter Úr felügyelete alatt álló Hadivakok m. kir. Ország-

gos Intézetében seprűkészítésben, kefekötésben és kosárfonásban nyer kiképzést. Ezekre az iparágakra való kitaníttatásuk részben azért történt, hogy bennük az életkedvet ébrentartsa és fokozza, ami a rájuk háruló örökös éjszaka sötétjében teljesen elvész akkor, ha magukat elfoglalni nem tudják és folyton az őket ért pótolhatatlan veszteség gondolatával foglalkoznak, másrészt ezen az úton megélhetésük részbeni megkönnyítése is elérhetőnek látszott, amire — sajnos — szintén szükség van, mert a mai súlyos megélhetési viszonyok között sem az őket törvényszerűen megillető ellátás, sem a tárcám terhére egy ízben nyújtható támogatás azt biztosítani nem elegendő. Az utóbbi időben azonban a nyersanyag beszerzésének, de különösen a készítmények nehézségei annyira fokozódtak, hogy az egyes hadivakok munkájuk eredményén túladni nem tudnak, ami miatt azután újabb anyagot beszerezni és következésképpen tovább dolgozni sem képesek, úgy, hogy már-már megalapozottnak látszott existenciájuk ismét veszélyben forog. De nem képes terményeiket a Hadivakok m. kir. Országos Intézete, sem pedig a Kalocsavidéki Méhészeti Egyesület sem értékesíteni, amelyek némileg segíteni kívánván rajtuk, egyideig azokat tőlük átvette, újabban azonban nagy raktári készletei miatt és nélkülözhető tőke hiányában ily módon való támogatásukat kénytelenek voltak beszüntetni. Tény az, hogy a vak katonák által készített seprű, kefe és kosárfélék igen sok esetben nem olyan tetszetősek, mint ami látó emberek kezéből, vagy esetleg gyárakból kerül ki, tartósságuk azonban amazokénál bebizonyítottan nagyobb, mert alapos, fáradságos, szinte pepecselő munkával készültek. A társadalom — talán a mai nehéz megélhetési viszonyok hatása alatt — nincs tudatában annak a becsületbeli kötelességnek, amely bennünket általában a háború rokkantjaival szemben terhel, azt hiszem azonban, hogy legalább a közhatóságoknak kell a támogatásban előjárniok, hogy a szegény hadivakok megélhetése újból biztosítható legyen és munkájukat tovább folytathassák.

Felhívom ennél fogva Címet, hogy a vezetése alatt álló iskolának kefe, seprő és kosárszükségleteit a Hadivakok m. kir. Országos Intézetéből (Budapest, I. Fehérvári-út 102) és a Kalocsavidéki Méhészeti Egyesülettől (Kalocsa) szerezzze be.

Budapest, 1921. évi szeptember hó 16-án.

A miniszter rendeletéből:

Nagy,
miniszteri osztálytanácsos.

Pályázat.

A békési református egyház pályázatot hirdet egy rendes tanítói állásra. Fizetése: készpénzben, lakbérben és kézimunka tanításért 974 K. 9 kishold föld, 10.25 búza és 8.25 métermázsza árpa, vagy ennek hatóságilag megállapított ára, szokásos államsegélyek.

Kötelessége: jelenleg a III/b. leányosztály tanítása. Akadályoztatás esetén templomi és temetési szolgálatoknál kántort helyettesíteni tartozik.

Kommunizmus alatti viselkedés igazolandó. Pályázati kérvény felszerelve iskolaszéki elnökhöz folyó év november 20-ig adandó be. Menekült tanítók is pályázhatnak.

Pályázat

a nagylétai református egyháznál újonnan szervezett V. tanítói állásra.

Javadalma: Az egyháztól évi 100 K törvényes lakbér és kertvátság. A többi államsegély. Kötelesség: 1. Reábizandó osztály vagy osztályok tanterv szerinti tanítása úgy a mindennapi, mint az ismétlő iskolában. 2. Konfirmándusok oktatása. 3. Ifjúsági egyesület szervezésében, vezetésében lelkésznek segédkezés. 4. Akadályoztatás esetén lelkész és kántor helyettesítése. 5. Ha és ameddig megválasztatik: egyházi jegyzői teendők végzése, számadások elkészítésében segédkezés lelkész útmutatása szerint. Az 5. pont alatti kötelességek teljesítéséért 600 K évi fizetés jár az egyház pénztárából. Pályázati kérvényhez csatolandók: a) keresztlevél; b) oklevél; c) szolgálati bizonyítvány; d) proletárdiktatura és az oláh megszállás alatt tanúsított magaviseletről hatósági bizonyítvány; e) legújabb keletű orvosi bizonyítvány. Az állami, vagy más hitfelekezet tanítóképzédeiben nyert oklevél mellett a vallástanból, egyházi éneklésből és ezek tanítási módszertanából valamelyik református egyházkerület tanítóképesítő bizottságától nyert bizonyítvány.

Pályázati kérvények f. év november hó 16-ig küldendőek be a nagylétai református lelkészi hivatalhoz. Pályázhatnak okleveles református tanítók; menekültek előnyben. Az állás választás után azonnal elfoglalandó. 1—2.

MEGJELENT

a Magyarorsz. Református Egyetemes Konvent kiadásában és a Zsinat által kötelező használatra megállapított

Új Énekeskönyv

Kapható

Papirkötésben . . . . . ára 42 K
Félvászon kötésben . . . . . „ 44 „
Egészvászon kötésben . . . . . „ 54 „

Ezen árakból egyes példányok vételeinél 10% engedmény, 50 példány és azonfelüli megrendelésnél 25% engedmény jár az egyházaknak és iskoláknak. **=====** Megrendelhető:

Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli református Egyházkerület Könyvnyomda-vállalata tulajdonát képező

„Méliusz“ könyvkereskedés
könyvkiadóhivatal, zenemű-, papir- és írószerkereskedésben
Debreczen, Ferencz József-út (Piac-u.) 26.